

МАШУК-2017

«Ниет, усталыкъ жаны бла да байыкъланыуға жангы жолла ачарыгыгызға бир ишеклигим жокьду»

Россейни Президентин Владимир Путин Патигорскта кесин ишин башлаган «Машук-2017» Шимал-Кавказ жаш телю форумьга катышхананы алгьшлаганды.

«Мында, Патигорскта, регионун социал-экономика онгларын ачыкълауға, аны инфраструктурасын игилендируге, адамларын жашуа кълоайыкъларын кетюоруге, миллетте аралы келишулюкню кючлендируге бурулган демениги программаланы толтурууға кесирини кюшюрге кюшюрге итинген кумерли эмда тири жаш телюно Шимал-Кавказын ойныту дегенча молгоналы эмда шюнда заманга бек керекли борча бириндигенери къалай аламыз. Форуму кюруганала Сизин Ставрополь крайда болган кюлеризги хайрында эмда заууклу бтер ючюн къоллариндан келгенини аматларын билдиреги сюеме.

Аны ючюн деп ала улуу программа хазырлагандыла. Ары дискуссиала бла «төрекер солтала», белгили политикле, экспертте, жамаут

къулукчула бла тюбешуле, сейирлик жолочулукулла, спорт аришуле да киредиле. Мында тургун кезиююно сиз хайрыл ётюрлюгоюге, ниет эмда усталыкъ жаны бла байыкъланыуға жангы онгла ачарыгыгызға, кесигизе шүххла, тенгле табарыгыгызға эмда иги солуртугузға бир ишеклигим жокьду», деп айтылады къырал башчыны алгьшлау сөзюнде.

Къабарты-Малкъардан «Машук-2017» форумьга 200-ден артыкъ жаш бла къыз къытыларды. Алачы проектлери социал эмда экология проблемала бла байламдыла. КъМР-ни Билим берюу, илму эмда жаш телюно ишлери жаны бла министрствосуну шартларина кере, форум ишлен башлаганлы озгын жети ичинде бизин республикадан жаш адамланы 300-ден ослон проектти грантла алгандыла.

www.kremlin.ru-ny материалларына кере.

Жашлыкь, фахмулукул, бийик муратлагьа алланыу

Патигорскта «Машук-2017» Шимал-Кавказ жаш телю форуму къуанчылы халда ачылганды. Жаш адамларды алгьшларгьа Россей Федерацияны Президентини Шимал-Кавказ федерал округта толу аркичкили келечиси Олег Белавенцеви, Жаш телюно ишлери жаны бла федерал агентствонун башчысы Александр Бугаев, округну регионларын башчылары, белгили жамаут къулукчула да келгендиле.

Төреде болганында, сыйлы къонакъла лагерини кеси эмда форумуну иши бла шагьарейленгендиле, жангырылган майданланы да көргендиле. «Проектлени ямаркасына», анда алгыннгы жылланы конкурсларында хорлаган проектлеге энчи эс бурулганды. Аладан бирини аты аны магьанасын ачыкълап турады «Кесинден тамблагьа кюню сыйларма». Анга, Федерал даражада улуу багьа билгенди. Асторланы «Россеини ёсол келген телюноон адеп-къылыкъыгьа юрютю»-попечитель советни председатели Светлана

Медведева сауғалаганды.

Къонакъла дагында бир социал магьаналы проектте эс бурулгандыла – «Кюркумуосу Кавказ». Ол жаш адамланы бирини медицина болушукь бериге юрютге хораланды. Аны билуи келени ёпюндон кутхарыгьа болушуркуды.

Лагерини къуанчылы ачылуу Россейни Президентин Владимир Путини алгьшлау сезюн окувудан башланганды. Андан сора игилликте тежел, насийикт сөзде да айтыр Россейни Президентини Шимал-Кавказ федерал округта толу аркичкили келечиси Олег Белавенцеви сөлешиди. «Машуку»-ол Шимал-Кавказда жаш телюно баш магьаналы

ишине, анга кьатышханланы уа кеп миллетли Россейни келир заманына санаганды.

«Сиз жашсыз, тиримиз, фахмулуосу. Ёюлгюн Машуку этегиндеги тала сизни келтириуге берилгенди, тамбла уа сизни къолугьузга бек багьалы затьбиз тошерикди –демениги Ата журтубузу къадыры. Сиз, бизин айтыкъ ата-бабаларыбыз кыйын кезиюнде этгенерича, къыралыбызны кючлендире, айныта барлыгыгьызға бир ишеклигим жокьду. Сизге хоралла, сейирлик тюбешуле тежейме, бар игилликле да сизни болсунла!»-дегенди ол.

Машукулла жетишимли болурларны, ишленринден къуанырларын сюегенин Жаш телю-

но ишлери жаны бла федерал агентствонун башчысы Александр Бугаев да билдиргенди. «Бу кюнде сизге хайырлы, заууклу да болсунла. Къыралыбызны башха республикаларындан, крайларындан бла областларындан кесигизча фахмулу жашла эмда къызла бла таньшырыгьаны сюеме. Мында билгенгизини, кюргенигизин уа башхалагьа да жетдирисиз»-дегенди.

Ставропольени губернатору Владимир Владимиров а, башха жылдагьа, хар регионду да энчи алгьшлаганды. «Сиз бери жергизини атын айтырыр ючюн келгенсиз. Мен сизге жаланда бир затны тежерге сюеме: сизни билимгизини, ышанларыгьаны кеплюго, сезимлергизини жарыкълыгьы саулай къыралыбызны кибик, аны хар регионуну да келир заманыны хазнасы болсунла»-дегенди крайны башчысы.

Къуанчыны кезиюнде сыйлы къонакъла кеге кючюнонени битен дуннда мамырлыкьны. Машукуны къонакъбай таласында бир жер окуяла болган хар адамны огурулу муратларыны белгисинча уурьгандыла. Ахьрында төпсеу флешмо болганды, анга форумчула барысы да кьатышхандыла.

Биринчи кюнюно программасы «Градусы»-деген белгили россейли жырчы къуанчыну концертти бла бошалганды.

«Машук-2017» Шимал-Кавказ жаш телю форумуну пресса арасы.

Сюзюуге къыйматлы проектлени элтедиле

Озгын шабат кюн бизин жерлешерибиз Патигорскта «Машук-2017» форумьга кетгендиле. 400-жыллыкьны майданында алачы ашырыгьа жууукьлары, тенглер да келгендиле. Бу жол бизин делегацияныгьа студент-эмда ишлепген жаш адамны киргендиле.

«Ала республиканы хазна къаламай битен районларындан, шахарларындан къызла бла жашладыла-дегенди делегацияны башчысы, КъМР-де Кеп функциялы жаш телю араны директоруну орунбасары Зита Кабулова. – Битеу да 720 адам заявка бергенди. Кертиди, комиссиягьа аладан сайлау элере тынч тюйюк эди. Нек дегенде проектлени асламысы магьаналы эмда сейирлик эдиле. Болсада республикагьа эки жюздөн сора жер берилмегенди. Ала анда чатырлада жашарыкъдыла. Сөзюс, окувудан сора да, алачы бай программа сакьлайды.

«Машука» тебирегенлени араларында Налычкенден Къабарты-Малкъар къырал унверситетини терлюкюно жюрдюна окугьан Мурчаналы Исхакь да бар эди. «Мени проектти тын къыралдан бизге окугьа келген жаш адамла эмда къонакъла бла байламдыла. Мени муратын – алагьа кесирин бизини жашуагьузга жараштырыгьа, къыралыбызны, республикабызны кутларысы, адеп-төрели бла шагьарей болуруа, келир заманда да мында таньшан шукьлары бла байламдыла-ла жюрюкюрге себеплик этююдо»,-дегенди ол бизини бла ушакьда.

Ахматланы Зульфия уа, педагогика колледжини бошал, вузгьа энди киргенди. Аны проектти социал магьаналды. «Ол абадан төпюге эмда инвалидлеге хораланады. Алачы бош заманлары бла байламдыла. Кьартай асламысында жангылыкь сынгаанлары жашырынлыкь тюйюкю. Мен а ала не заманда да адамланы араларында болуруа, кесирини унутулу къылган суммазча этреге итнем»,-дегенди хуерли къыз.

Бу эки жаш адам «Машука»-биринчи кере барадыла. Форумдан алыкъа хапарлары

жокьду. Аны себепли ала, проектлери ётмеселе да, кеп зат билгире, аны келгение бла таньшып, шукьлыкь жюрюкюрге, сынам жыйындырыгьа да сюйгенерини айтхандыла.

Майданда бирге суратка тюшюн, жашла, къызла да автобуса отурул, жолгьа тебирегендиле. Ахшы жолгьа барыгьыз, къуанчыны кьайтыгьызы!

ХОПАЛАНЫ Марзиев.

СУРАТДА: «Машука»-тебирегенлени къаууу.

Суратын автор алганды.

Келишю

«Этанагьа» - илму-методика бла себеплик

Кеп болмай Къабарты-Малкъар къырал унверситетде аны ректору Юрий Альтудов «Этана»-промышленность комплексини таматасы Сергей Ашинов, толтуруучу директору Антон Юртаев эмда РАН-ны География институтуну келечиси, профессор, университетте бла институт бирге тамамлагьан халкъла аралы грантха башчылыкь этген Алексей Гуня бла тюбешинди. Анга проректорла Аусе Кумыков, Вадим Лесев, Малкъондуланы Юсюп эм башхала кьатышхандыла.

Тюбешюде торлю-торлю бөлюмлени араларында байламдыкъла къуаргьа кереклиси айтылгьанды. Республиканы айналуна себеплик этерик проектлени юсюнден да сөлешингенди. Ахьрында эки къауум да төре жаны бла билими тынгылы хайырларын ючюн илму-билим ара къуаргьа келишгендиле. Аны борчу КъМР-ни Правительствоасуни эксперт-аналитика материалла бла жалчытуу, «Этана»-комплексге илму-методика материалла бла себеплик этиу

эмда анга ишчи кадрла хазырлау, илму-излем тинтилуени тири бардыруу, университетни былай жетимилеринден къыймат чыгаргьа этиу болукуды. Аны бла байламлы жууукь заманда университетте тиийшли специалистте хазырлап башларыкъды эмда пластикден шешала чыгьарыгьа жаралуу полимер материалла жарашдырууға да кьатышырыкъды.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Ёрпел

Мамырлыкьны азатлагьанлагьа сый берюу, ахшы төрелени сакьлау

Озгын ыйых кюн Терс-Къолда Улуу Ата журт урушуну жылларында Кавказ ючюн сермешле башланганлы 75-жылгыгьа эмда Улуу Октябрь революцияны 50-жылгыгьа бла байламлы Эл-брусха халкъла аралы ёрлеу къуаргьаны юбилейине да жораланып митинг болгьанды.

Анга Запада эмда резерве болган офицерлени организациясыны халкъла аралы консулгьат комитетини (МКК-ны) президенти, РФ-ни Къоруулау министрствосунда Жамаут советни председатели

лини орунбасары, «Мегапир»-халкъла аралы ассоциацияны советини председатели Александр Каншин, РФ-ни Федерация Советини члени Игорь Морозов, «Спецпромтех»-ООО-ну баш директору, Аскерчуа кючлени запасадагы полковник Григорий Войтенко,

га тийишли болган ючюнчо адам Валентин Божюков, Шимал Осетия-Аланиядан РФ-ни Жамаут палатасыны члени, Шимал Кавказда старейшинала советни председатели Вячеслав Маюев кьатышхандыла. Митингни Минги тауну тийресинде «Музыка заточенных кантов»-фестивальны автору, бу тийреледе бард жырчы Байрамларын къуруучу полковник Михаил Калинин ахчанды эм бардыргьанды. Ол республиканы башчыларына бу ишчи къуаргьа себеплик этгенлери ючюн жюрек ыразылыгьын билдиргенди. Малка черекни бююнунда туугьан, Налычкенде бстенин жаш заманы Элбрусда этгенин айтып, бу алапат жерлени, аны адамларны да бек сюйгенин, бир онгу болганлай жюкьлагьаны да айтханды. Бу жол эки юбилейге аталган ёрлеуге кьатышыр ючюн келгени да эсертгенди.

Ахьры 2-чи бетдеди.

Эсгертиу

ЖАЗЫЛЫРГьА ЭНТТА ОНГ БАРДЫ Багьалы шүххла!

Бир торло сьытауула бла сиз «Замангьа» жазьыламай къалгьан эсегиз, халны тюезтирге онг барды. Почтагьа барып, 26 августгьа деру бу журмушу тамамласагьыз, ана тилбизде чыкъгьан газетини 1 сентябрьден алып башларыкъсыз.

Плёрт айгьа жазьылууну багьтасы – 543 сом 40 капек.

Бизини индексбиз - 51532

Терек бахчачылык

Жаңы технологияланы сингдируу эмга эринмей кюрешуу - бай тирликни мурдорду

Экинчи Чегемде жетимш гектардан асман жерни алган «ГК Алат» мюлкде бу кондеде терек бахчаланы жумушларына кырау кыстау барады. Аны таматасы Байсыланы Мухажир айтханга кере, бусагатда ала кебюсюнде кюн сайын этилик жумушла бла кюрешедиле: битмигичле кыурадыла, семиритгичле кыурадыла, тегерек-башны да тийишли халда тутадыла.

Быйыл муратлары - бир гектардан 50 тонна алма алыр-

ырма жыл ишлер умутлары барды.

Бюгюнлюкде биригуде биллими, кеслерини да иги сынамлары болгон ан адам урунады: агроном, мелиоратор, эки бригадир, тамата механик, трактористле эмда кылауурла. Аланы иш хакылары 20-35 минг сомга жетеди. Мында ишчиле хаксыз аууланарына ашкана да барды. Техника, оборудование бла да предприятие жалчатылынды.

Былыр молк жанындагы

Байсыланы Мухажир .

гдады. Жети жылны ичинде былай уллу керюмюнде биринчи кере жетерикдиле. Ол формада ахшы тирлик алып, мындан арысында да жый-

бахчаны сатып алып, производствосун кенгертгенди. Алгынны иеси ол жерге артык уллу кюч салмагыны ючюн жаңгыдан ташланы, чырпы-

ланы, башха кир-кипчикни да кетериге тыюгенди. Бу кондеде ол тийреде жыйырмадан артык адам кырмашады, төрт трактор да ишлейди. Анда

урунганланы хар бирине да кюн сайын жети жюз сом теленеди.

Тирликни уа сентябрьни биринчи конлеринде жыйып тебирерикдиле. Ол кезиуде 100-150 адам бла онбеш трактор ишлейди.

Байсы уллу айтханга кере, предпритияны ишине чырмау этерча сылтау жоктуу. Кыш бетин чынып-ла сынып, бираз жунчуган эселе да, жаз башында буздан, кюнден, уллу жаууладан саклынырга мадарла этилгендиле, аула да тартылгандыла.

- Иги тирлик алып ючюн жаңгы технологияланы хайырланарыга эмда эринмей кырмашырга тийишлиди. Таматаны уа бир сагышы, борчу да бардыт. Производствону айнатырга, а, ишчилерин да ыразы этерге, - дейди Мухажир.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Мамырлыкны азатлаганлагга сый беруу, ахшы төрелени саклау

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Ол билдиргенге кере, Элбруска оналты адам кетериклюкдо. Аланы араларында РФ-ни Кыоруулау министри Сергей Шойгуну башламчылыгы бла кыралган жаш аскер кымылдауу келечилери да болуктудула.

Генерал-майор Радоослав Шкорни а бу ишчи кыраганлагга, ага кытышканлагга да жюрек ыразылыгын айта, Минги тауга өрлерик жаш адамла абаданланы мамырлык ючюн иштерин андан ары бардырыкларына ышанганны билдиргенди. Огарында сазынылган клубну баш борларындан бири ёсуп келген телюно патриот ниетде юйрету болганын да чертгенди.

-Биз халкыла аралы контакт кыауумга кыошулганбыз, анга Европаны 27 кыралы киреди. Аны мурата - жер башында мамырлыкны саклауу. Уруш не болганын биз сынанганбыз, аны себепли ырахат жашауу маганасын кимден да бек ангылайбыз. 2014 жылда Белградда уллу тарых магананалы конференцияны бардырган эдик. Ол Биринчи дуния урушка жоралганга эди. Экинчи дуния кызауатка анда да аллай жыйылыу бардырырга келишкендик, -дегенди себепли кыонакы.

Игорь Морозов Михаил Калининни суугалады.

былай ишле кыралыбызны кеп жерлеринде бардырылганларын, ала бизни «Зарничабзгы» ушатыларын да айттып, алгынны төрелерибизге кыитханыбызны ахшы ише санаганды. «Биз былайда Ата журту жигит аскерчилерини эсгерте сиңи кыатында сюелебиз. Ала бюгоннюг ырахатлы конюбюз ючюн жан бергендиле. Бу ише уллу ишери да кытышканлар бошдан туюлдооду, тарыхчы болза да ма былай келеди - телюден телюге ётүп», -дегенди.

Ол Минги тауну тийресинде бир нечча кере болганын, аскерчи жашланы таулада аскер усталыгына айтууге тир кытышканын да киретгенди.

жетонларын кыойганларын да айтханды. «Мен да кесимикин табарма деп ышанарма», - дегенди ол.

Митингиде дагыда Григорий Войтенко, Валентин Божиков, «Терс-Кюл» турист базаны баш инструктор Владимир Перельский, Нальчикде запаса болган офицерлени кыаууму таматасы Аталаны Жауарбек, Вячеслав Макове да селешгендиле. Андан сора барысы да уруш жылда жонганланы бир минутну шом сюелип эсгергендиле, алатад кыабрылга гюлле салгандыны.

Ахырында уа хычыуу жумуш

Ол Кыабарты-Малкырга биринчи кере келгенин, мында табиगतны ариулугуна тамашага кыалганын, адамланы бек жаратканын айтханды. «Жарсыуга, Минги тауга чыгалык болмам. Аны ючюн бир нечча кююг жаруу этерге, жюйренирге да керекди. Болса мен бу ише кыатышканыма келюм кетюролгондун. Ол а, мен оюм этгенден, бек бийик тауну башына ёрлеген киикди», -дегенди. Сенатор Игорь Морозов а

«Мен бери келмей турган кезиуу ичинде кеп зат иги жанына турленгенин эсегемине. Алатмак кыонак юйле сюеледиле. Мында тау-лыжа курорт башхала кыабрылганга. Алай эсе уа, сютургу, таулаг кетюролорго, лыжалда учарга да бери келирге керекби», -дегенди.

Анатолый Кумахов а Минги тауга чыгарыкыла, анда темир орунун ичинде келип телюлеге элли жыл мындан алгга жазылган писемону алып окурукларынын эмда ары ёрлегенле

тамамланылганды. Валентин Божиков халкыла аралы ассоциацияны маидалы бла саугаланганды. Виктор Тотонников а «Мегагири» офицерленин сатырны алынганды. Элбруска өрлериклеге уа удостовериниле белгиле, эңчи берке да берилгендиле. Сора барысы да сууратх тыюуп, алайдан ёрге атлангандына.

ХОЛАЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алганды.

Жыйылыу

Кемчиликлени юсюнден да айтмай кыоймагандыла

РФ-ни Пенсия фондуу Кыабарты-Малкырга бөлюмюнде аны таматасы Николай Бакону башчылыгында жыйылыу болганды. Анда 2017 жылны биринчи жарымында ишчи эселери чыгарылгандыла. Анга районлада эм шахарлада бөлюмзени башчылары кыатышкандыла, деп билдиргенди фондуу пресс-службасында.

Жыйылыу ача, Николай Баков ЕТИССО-ну (Социал жумушланы тамамлауу бириктен кырал информация системасы) кырауда эм сакят адамланы федерал реестрин жарашдырууда (ФРИ) ведомстволар аялы байламлыккылары тохташдырууу темасына эңчи эс бурганды. Реестрин таматасы чертененич, ол 2017 жылда башланган уллу проект.

Анга кере сакят адамланы реабилитациялары бла кюрешген ведомстволарга бла организацияларга инвалидлени бириктирген базасы жазылананды. Реестрин таматасы чертененич, бу проектен тамамлауу бла байламлы хар ишчи жууалы эм тынгылы толтурурга тийишлиди. Ол жыйылганланы бу системаны кырау бла кю-

реширки ишчи кыауум бла да танышдырылганды.

Анда тышында, шендоюло электрон амалланы кийириуу эм адамланы жумушлары аялы болушуклары бла тамамларга юйретиню юсюнден да айтылганды. «Пенсия фондуу кыошгы, граждандыны «Они кабинет» - ала тамблагы кюм туюлдо, аланы адамларбыз бюгон окуяны тир хайырлаллыккыла. Бизни борнуу а - инсанланы бла фондуу араларында байламлыккыла жюртоноуу бу торлюсюн аны тутууду. Бюгюнлюкде фондуу жумушлары шендоюло аялы ала тамамларга тынчыраккы», - деп кыошканды Николай Хачимович.

Кызы бла фондуу бөлюмлени башчылары иштерин юсюнден докладда этгендиле, презентацияла кергозтгендиле. Алай бла Тауеналаны Елизавета пенсияланы беруу эм тергеу кылай бардырылганы юсюнден айтханды, Саражин Кириш клиент службаны иштерин юсюнден билдиргенди. Оркелнени Эльвираны докладында социал телюле кылай берилгенленин, Фатима Саскиваны айтханды да

пенсияланы телюу кылай кыраулаганы юсюнден ачык болганды.

Фондуу башчысы докладчылагга соруула бергенди эм аланы эслерин иштеринде кемчиликлеге бурганды. Ол оюм этгеннича, адамланы эсепле салыуа, клиент службаланы иштерин кырауда, пенсияланы телюледе ишгер ишлерге тийишлидиле. Аялы башчыларында ала бираз кыатырак болуурлары изленеди.

Николай Баков районлада жарыккандыруу иш да кереклисича бардырылмаганын да огуурамаганды. Ол айтханыча, онгла кеп болга турганлай, халкыга билдириууле этиу эм ангылатыу иш арт заманда артык иги толтурулмады. Аны ючюн бөлюмзени башчыларына аспалмы информация оргнала бла байламлыккыла болжалга бла саймай тохташдырырга, информация-жарыккандыруу ише аслам эс бургура кереклис эсерттиргенди. Ол мурат бла ала район организацияла, ведомстволар, фирмада бла биргешилесе себеплик табарыккыла, дегенди Николай Хачимович.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

ЭСЕПЛЕ ЧЫГАРЫУ

Хайырлануучуланы сейирлерини - ал жанында

Ростребнадзорну Кыабарты-Малкырга Управлениясны хайырлануучуланы сейирлени кыоруулау жаны бла бөлюмюнде быйылны биринчи жарымында иштерини эселтерин чыгарылгандыла. Кергозтулген шартлагга кере, ол кыыймталы болганын белгилерчанды. Сатыу-алуу эмда халкыны жумушларын тамамлау сфералада битуде да 142 тинти бардырылганды. Аланы кезиуунде 198 бузуклык ачыккыланганды, ол санда адамла, бирге кыошулуп, фатарлары ючюн алпандан телген юйлене кыорууларын бардырууда да.

Кыоруулу сферга Управлениясны специалисттери быйылдан башлап эс бурту тебиргендиле. Быйыл тинтиле бардырылганы аялында министрстволардан бла ведомстволардан келген информация эмда адамланы заявенияларында кергозтулген шартла сюзелгендиле. Алай бла бу ише айтылганыча, кеп бузуклык болганы тохташдырылганды. Аланы асламысы алуунула бла келишимле терз этилгенлери бла байламлы эдиле. Сёз ючюн, былай документде юй жик жиги бла кыачан би-

териги эмда фатар хайырлануучуга не кюн бериллиги кергозтулмегени, кыоруулу шарт берилген организация келишимге бузуклык эсе, аны ючюн жууалы болмагыны, сора фатарланы багасын ол арта да кеси сюйгенича турлендиргеге болуугу ачыккыланганды.

Дагында бир-бир организацияла алуучуга фатар берилгенде сора ол управлюющий компания бла бир ыйыккыны ичинде келишим этерге керек болганын айта эдиле. Алай РФ-ни Жашауу тур кодексини тийишлиликде уа юйно ишлери кыайсы компания бла кыачан келишим этериклерин кеслери оюулашугай, алай белгилейди.

Сауай алып айтханда, отчөт кезиуде ачыккыланган бузуклыккылары юсю бла 66 протокол жазылганды. Ол санда талай материал финанс, сыяз, солуу эмда сатыу-алуу жумушланы тамамлаула табылган кемчиликлеге бла байламлы эди. Жууатка тартыуга «Альфа-Банк», «МайСейфети», «М. Видео менеджмент», «Ростелеком», «Стройкоммунсервис», «Оригинал-С» компанияла, Нальчик шахар округуу культурам эс солуу паркларыны бири-

гиуу эм башхала тыюгендиле. Аланы барына да 550 минг сомга тазир салынганды.

Жыг башлангычы берилиги кеслерини кыоруулар умутда Управленингга 109 письмо жазылгандыла. Былырны биринчи жарымы бла тенгелдиргенде, аланы саны төрттен бирине азайганды, дейдиле ведомствода. Талай тарыхчыларын бардырылгандыла, бузуклык этген 25 адам жууатка тартылганды. 291 минг сомга тазир салынганды. Хайырлануучулагга уа 398 минг сом кыайтарылганды.

Адамла тарыхчыларын ишчи эмда торлю-торлю норматив-правуу документле бла шатырейленгери, сора башха торлю информацияны да хайырланарыга болууду. Специалистлеге соруу бериге сюйгөнлени уа «Виртуальная приёмная» барды. Бир торлю тарыхчылары опгананлагга неча сатыу-алууну, финансланы, аш-азык кызырлауу, сызаны, кыоруулуу эмда башха сфералада жумушланы качестволарыны юсюнден билриси сюйгөнлени анда толугу информация берилганды.

УБЛАШАЛНЫ Мурат.

Хазырлануу

Нальчикни орамлары байрам бет аладыла

Республика Кыабарты-Малкыра Россейге кыошулганлы 460-жыллыгын кыуачыны халда белгилеге жазылананды. Нальчик шахары алсакт, кеп кыаты жашуу журтланы, учреджениланы тышлары жарык боюула бла сюртоленди, ремонт этилик жерлеге кыайгырылды.

Шахар администрацияны маданият бөлюмюнден билдиргенлени кере, Кыуялыны Кыайсын, Ленин, Шо-

генцов, дагыда кеп башха орамла торюнюю чыракыла бла жасаллыккыдыла. Хар жерде да гюлле ёсюркиди. Учурдениланы бетлери, башлары да байрам бла байламлы омак бет аллыккыдыла.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

СУРАТДА: Финанса министрствону мекямыны тышы айтланды.

Суратны автор алганды.

КЕЧЮРМЕ ИНСТИТУТЛАНЫ ЖАНГЫРТЫРГА УМУТ БАРДЫ

Бусагатада малкяр жазуучу орус тили окуучуга жолу кызыктыгы болганы келени кыйгайг элдирди. Алтын замалда дуня кенгине сөзлери эшитилуучу адабият бозны бсе, айный келгени, жашуу илгенча, жангы бийлекке чыкканы белгисиз кылады.

Насыкпа, ол ишчи тириптир жаны бла кюрошенге бардыла. Бу конюде «Литературна Кабардино-Балкария» журналны редакциясында кенюмерле коллегиясы кыралганды. Аны председатели Москва да Горький атлы Адабият институту тауускан, республикада белгилуу радиожурналист, «Квабарты-Малкяр» радио службаны таматасы Лариса Маремкулова айрылганды.

Бу жыйылууу ишине пост эм дараматарг, Москвада культураны эм искусствону кыралг куну университетини профессор, М. Ю. Лермонтов фонду председатели, Горький атлы сауганы лауреаты Анатолий Парпар, «Литературна Кабардино-Балкария» журналны баш редактору Хасан Тхакепов, жууалы секретары Владимир Мамисhev, филология имулану доктору Мадина Хакушева, КЪМР-ин культураны сыйы

кылуучусу поэт Моттаиланы Светлана, журналисте Гульнара Урусова, Залина Шомахова, Залина Князева эм башкала кыташкандыла.

Анатолий Антопольев бусагатада орус тилин бек кыйын заманы болганын чертип,

орус адабият окуучуларын тас эте туралы, кенюмере ишле бла кюрошенгеле аз гонорар бериле, ол затка алгын эс бурчуу Россейде Жазуучыны союзу эди да, ол да седиреп барды деп жорсыганды. «Квайсы милетни жазуучу да миллет культураны саклаууга кылууч этеди. Бюгон а биз ана тилибиз егсен сабаныбыз жок эте турабыз. Не тилден

кечюргенде да, сөзге бек сак болууга, аны сөзө бийрге керекчи» - дегени Парпара.

Лариса Маремкулова кеп болмай Россейи Билим беруу эм илму министерствосу кыраган семинарга кыташканын, анда школ программалага кирген

республикага да жетгенине кыуанганын, кенюмерле жазуучулары кыалай таукеллендиргенерин, фахмулу адамларыбыз а не заманда да болганыларын айтканды.

Мадина Андреевна бу жаны бла бийик окуу ойлорде эчки курсоу ачарга керек болганын, ол кеси Шимал Кавказны Кылтура эм искусство институтунда берген лекциясында да бу затка эчки эс бурганын билдиргенди. Ол Чеченде быллык коллегия эрттенде да илшегени, кенюмерле июн хак төлөсүн, иш иги айнырыгы эслегени.

Коллегияны таматасы гонорар жаны бла хар не да тап болуун айтып, Мадина Андреевна сагынганын эчки курсулары бардыруу аны да эине тошуп турганын белгилегени, бу ишде урунурукыга бийик жетишимге тежегени.

Назучу Моттаиланы Светлана бу башламчылык бизни

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

РЕЙТИНГ Эм бай жырчыларыбыз бла спортчуларыбыз

«Форбс» журнал эм кылаилы Россейи 50 артистини бла спортчуну тизмесин жарашдырган. Аланы бирлери кыргыны ичинде алгандын эсе бай болганында, башкалары уа - жарлы.

Эм кылаилыла хоккейист Александр Овечкин, жырчыла Филипп Киркоров, бла Григорий Лепс саналгандыла. Овечкинни файдасы - 14 миллион долларга жетгени, Киркоровну - 7,4 миллион долларга (былтыр ол төртюнчю жерде эди). Лепс а, - 6 миллион доллар жыйып, эчкини жерден июнчюгө тошгени.

Кеп жыланы алы болчу турган теннисчи Мария Шарпова уа 19-чу жерге энгениди. 2016 жылда аны файдасы - 21,9 миллион доллар эди, бусагатада уа ол жангыз - 3 миллион доллар милетгени. Аны алайлыкы, баям, спортчуну дисквалификация этгенери бла байламдыды.

Кеслерини жерлерин дагыда талай адам саккалайлагында. Сөз ючюн, «Ленинград» кыуандан Сергей Шуров - 5 миллиону бла 12-чи жердеди, телеведущий эм актёр Дмитрий Нагиев а - 3 миллиону бла 23-чю жерде тохташканды. Жырчы Земфира да 17-чи жерин алганды, ол - 5 миллион доллар тошоралганды.

Бир бирпе уа рейтингде сагынганын окуяна этмгендеди - пианист Денис Мацуев, спорт-

чу Александр Поветкин, жырчы Валерий эм башкала. Анга жыны киргени арларанда уа шахматчы Сергей Карякин (0,6 миллион доллар), хоккейчи Сергей Бобровский (8,5 миллион доллар), ролер Охотукипов (1,3 миллион доллар) бардыла.

Алай ала кеслери быллай рейтингтери биз алай бай тоюккоз деп, артык бек суймейди.

Интернет.

Иш келлююкно, интеллектуал даражаны, илхамны кыалай айнытырга боллукду?

Ахыры. Алы 3-чю бетеди.

4. Кыатыгыздагыла бла аз да экибетлик этмгениз.

Неда кертинси айтыгыз, неда тынгылап тургуз, - дейди Джеймс. Болсада марданы бирлге да чакырады: сени кыадарыны оюну этгени жаматканы алпанда терленген тюз да тоюккодо.

5. Киталпаны не кыадар кеп окуугуз

Сабийлиги США да Улуу депрессияны замана тошген эди. Столда алай кеп торлю-торлю затларыбыз жок эселе да, койде байлыгыбызга киталпаныбыз саналганды.

Сөзге, нейробиология анылагында, сураттуу, тарых, илму документли эм сагышыгы кыозгагын, оюмла чыгарткан бирси литератураны окуу мыйгыга жаруу этгенчади, ол дагыда аны кыартайуу процессини да акырын барууну себеплики.

6. Оюмла шартланы эсе магнанылдыла

Асламысында адамла НЕ болду деп сейирсинди, кертии бла уа НЕК болганды дегени тинтирге тийишди, - дейди алим. - Сагыш, анализ эте билиу, шартла бла ишлеу - олду окууга бла урунууду эм башы, ансы аланы келден айтуу, огтесе жазып туруу оюлдо. Сенгиде тутугуз, оюм хар заманда да шарттан магнанылды.

7. Алгандан саккыла. Бу жоруккуну хайрыларча тоюлдо

Алгга кымылдауу, барыу кюрккүсуз да болмайды, - деп кытаплай Джеймс. - Жаланд алай бла айнырга, өсөрге болды цивилизация. Алайсы Гагарин да учмаз эди космоска, Колумб да Атлантикадан этюп, Американы да аймаз эди.

Бюгонюккуну а алгга эм бирси кыраала, улшадан

сакк болуу жоруккага таанып, эм магнаны тинтиулден бирине - адамны геномуна тоюнуине кийирге - кыты чек саладыла, аны мардада тутууду. Ол а айнуучу тыды, бизге кыйын арууладан кытуулуга жууулашырга онг бермейди, - деп белгилейди Нобель сауганы лауреаты, - эм алгга эттир кюргөндө, сора кюрккүсуу керти да эслеген эсегиз, ол заманда тийишли мадарланы да кийригиз, хайрыларчы, - дейди андан ары профессор.

8. Хар заманда да ал сатырда...

Мени кылуулуктадан аслам кер кетергенде, проектенде да чыгаргандыла, алай а хар заманда да ал сатырда болууга итингенди. Аны себепли 70 жылы ичинде анда турганыла да келеме эм насылыма, - деп халпарайды дагыда. Кыайсы бирбизге да жашауда жерибиши табарга, тутхан ишибизи сейир болучу, ол бизге кыуанч эм озган кюн ючюн жорегибизде ырызаклык жаратылырда да болуун тежеди.

Анна ДОБРЮХА хайрыларчы. «Комсомольская правда» газет.

СӨЗГЕ

Аман арууну хорларга не зат чырмаганыны юсюндөн

Бюгонюккуну алим кеси нейробиология эм онкологияга баккын тинтиуге бла керешеди. Чыдамлыкны темеси, арууну дармалого эм терепаны бирси торлорлени бойнуууу - медицинада эм магнанылды, - деп анылатоюу Джеймс Уотсон. Ма ол чырмады бизге ракны хорларга: кибюуени клеткалары (мутациялары себепинде) алгга кошкоу кыралган мадаргола жендирмей, бютон чыдыма болуп кыладола.

Тез оюп сунуберкетерле жаратылында, антибиотиклени алгга да жеткеди кыруулары. Аны себепли алимге эм алгга ма бу проблеманы кертири бла ишнерге тийишди.

УЧРЕДИТЕЛЪЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛАНЫ Ж.Ж.

РЕДАКЦИЈА: ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орусбасары), ЖАНГУРАЛАНЫ Нахабат (баш редактору орусбасары), ТОКЫЛУЛАНЫ Борис (жууалы секретары), МОКЪАЛАНЫ Зузура (белюно редактору), ТИКАЛАНЫ Фатима (баш редактору редактору).

ТЕЛЕФОНДА: Редактору примовка - 42-63-01. Баш редактору орусбасары - 42-38-21, 40-04-82. Жууалы секретары - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62, 40-94-82, 42-63-52.

РЕДАКЦИЈАНЫ БЕЛОМЛЕРИ: Политика эм право - 42-24-02, 42-67-68. Экономика - 42-66-73. Кылтура - 42-66-76. Социал ишче - 42-75-82, 40-59-18. Курортта, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Окуучууна бла байламкыла жоруктокуу эм жалгыз - 42-37-94. Эчки корреспондент - 42-68-72, 42-68-97, 40-28-97. Операторда - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла кызыгы жорюктойбин. Кюп жамалгага рецензия этпемейди эм ала арга кыайтарымайдыла.

Газетте басылганы материалда айтылган оюмла редакцияны бек келдене боллуктуу. Алай айтылган хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюндө законун тийишлиликте материалды авторлары кереси жууушмайды.

Редакция авторлардан 400 гезит тизгенди (машина бла жазылган 5-6 бет) келтино айтмайды.

Газет Басманы эм асламы информацияны эркинликте кыруулуу жаны бла Къабарты-Малкяр регион инспекцияда 2016 жылда 19 азыркыда регистрация этпегениди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс — 51532

Газетте басылганы КЪМР-ин Басма эмда асламы коммуналчыла жаны бла кыарк комитетини комюлатор службабы хазыр этпегени.

Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Наличк шахар, Ленин атлы проспект, 33

Газеттени ишереине тапкыруу ючюн КЪМР-ин почта сызыны федералнай Управлениге жуушайды. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10

Газеттени Россияда сатыу ючюн КЪМР-ин «Роспечать» акционер обществосу жууушайды. Телефон: 42-49-34

Номерге графике керге 19 00 сагытта кыол салында. 20 00 сагытта кыол салынганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГАРГАНЫЛА: Мокъылану Зузура-аджурнай редактору, Керечиланы Зульфия - жууалы секретары орусбасары, Гелданы Валентина (1, 2-чи бетте), Теспеланы Залина - 3(4-чю бетте) - корректорла.

Тиражы 2100 экз. Заказ № 991

Багытасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЈАНЫ ЭМ НЕГАТЫЛАН АДРЕСИ:

360000, Наличк шахар, Ленин атлы проспект, 5 электрон почта: elbor_50@mail.ru

ЖАРСЫ Не атларга, не машина бла жюрюрге амал жоккыду

Бу кюндеги ишим бла байламлы Хасанины кеп орамында болууга тошгениди. Жарсыга, аланы асымысында машина бла угтай да, жалуу жюрюрге да бек кыйынды, кюрккүсуу окуянады.

Элини ичине кирген жерден башлап, кыазылмагын, тешик болмаган эли метр жер жоккыду. Бир-бир орамлада, жер тоюнде суу ыргыла атылып, кеп болуп, неда саркып, адамны атлар амалы жоккыду. Элини арасы да аламат тоюлдо, алай теш жолларын керген а, олтуруп жыр.

Биз бу тешге этмеген амал кыаламаганды. Кеп зыгыр, таш да кыйганыбыз, алай ыркы алай кетеди. Бек осалды болуу. Бусагатада уа тирлик жыйгы-

келип, иги да терен ашаганды. «Келтирип, таш бла жабышмак зыгыр да кыуоп, тешкиле ни толтурган эдик. Алай, тюз да жуам жуаганды, аны да жууп кеткенди, дейдице бу тириеледе жашаганды.

Биз бу тешге этмеген амал кыаламаганды. Кеп зыгыр, таш да кыйганыбыз, алай ыркы алай кетеди. Бек осалды болуу. Бусагатада уа тирлик жыйгы-

ан, бичен ташыган, кыруулуу багзын казидо. Бу орамлада жашаган адамла юйлерине биченлерин, кыруулуу материалларын да келтирпмай бек кыйналадыла. Таркысак, тюзозог бир кесек дейдице. Алай бирлге бир палах болуп кыалса, ким берликди жууалгы?

ХОПАЛАНЫ Марзипат. Суратланы автор алганды.

СВЯЗЬ Кыралда роуминг кчачан кетерилликди?

Россейде сотовый связь бла жалчактан төрт оператору ала, бир тили болуп, кыралды ичинде роуминг (сотовый телефон бла бир региондан башка регионга өшөшүну) багысын бир өчмөдө тутуп турадыла деп терселдице. Монополияла кыахуу федерал служба (ФАС) шянда ала бла кюрошени бардырады.

Сөз мында бир оператору ол неда бу регионда сөтлери болгени, аны абонентери связь бла жалчактан башка компанияланы сөтлери хайрыланганын юсюндөн барады, деп анылат хандыла газетте ведомствода. Быллай болууда абоненте амалсыз болуп, койсөле, коймеселе да оюн кыаты окуяна төлейди. Ол а операторланы ол жуушланы

тамамлар ючюн этген кюранчарында иги да келдо. Алай бла ведомствода быллай роумингге толусунай келер жуу кетерген оюн этеди.

Сөтлени ичине ююмун (бир оператору башка-башка регионда багылары да башка компания) юсюндөн айтканда уа, ФАС июлда окуяна операторланы барына да ол башкалыкы толусунай кетерге кереклици юсюндөн эскертип жибергениди. Ала уа болууну бу айны оюнчюносо неди тозотерге борчулдула.

«МегаФонда» ФАС-ны бу буйругун алай кыкыса заманы ичинде толтурууга амал болмаганын билдиргенди. Дагыда эскерте биллай роуминг кетерилгени бла сызыны багы-

асы да кетюроюрге боллуктуу дейдице.

Антимонополия ведомствода уа алай кюрккүсууга сылтау болмаганын белгилейди. Анда айтканына керге, кеслерини сөтлери ичинде роуминг кетерге кереклици юсюндөн операторланы бары да эртгенде окуяна биле эдице. Ведомствода адамлары аны бла байламлы ала бир нечча керге тошбегенди, ол торпюну этерге компаниянда бир торлю чырмау юсюндөн айтканда уа, компанияла алай оюу этселе да, минуту багытасына бек кибюсо катек жарым кышуулуктуу, дейдице ФАС-да.

«Аргументы и Факты» газет.

Специалисте анылатоюу Татыулу харбыз бла хууан кыаллайдыла

Жайны эм исси конлери бла бирге харбыз-иш кылаилуу бла хууан кыаллайдыла. Алай ала тийишличине өсдорюлөмгө эселе, тапсыз сактылган эселе, адамны саулууну хата салырга болуугун а, баям, кепле биле болмазла. Ростребнадзору Къабарты-Малкярда белюноому специалиствери алай кетгенини сатып алганды, бегирек да неге эс бурруга кереклици эсгертедице.

Иги бишген, татыулу харбыз улдуу, юсю жагында, жылтыраукуду, аяк тамгыаса (топуракка жаткан жери) не кыадар саргышым болса игиди. Кыбуугу женил батпаса эсе, ол иги бишмегени көргөзтөди. Кыл бла урганда бишген харбыз аз-мак кыалтырды, кыксанда уа чыкырады, ичيني, уруктары уа дым кыара болды.

Ашардан алгга кегет битимлени тынгылау жууарга керекди. Кыбуугунда болган микробла, саргышымдыла, Кесген жери уа сыйдамды, жылтыраукуу. Сөз ючюн, иги харбызы аланы зыбыр болды.

Бу жоруккага хууаны сайлаганда да эс бурруга керекди. Алай дагыда мында энтта да талай энчиликте бардыла. Бу жемишчи тактычыты болмаган жаны аз-мак жуушак болууга керекди. Дагыда харбызланы бла хууанланы жерге тегюп сатарга жарамдыды.

Сатыучуну кылуунда эчки медицина китапчыгы, продукцияны кюрккүсуулуугуна шагатылык этген битеу документтери да бо-

Биринчиден, харбызланы бла хууанланы жарашдырмалыган жердеде сатарга арталды жарамгаган бирлге керекди. Алай тыгырыккада алагуа санитария жаны бла экспертиза да не хазна этилсин. Машиналанд чыккыган газда болган суула тахта кетегеле бек терк синтгендице. Ол а аланы ашаганды аны саулууну хата болмаса, бир торлю хайыр келтирик тоюлдо.

Сатыуну юсюндөн айтканда, бу иш жаландан ныюкнолда, токендеде неда жер-жерли администрацияла кеслери белгилеген жердеде бардырыкка боллуктуу, дейдице специалиствери. Тийишли жоруккага керге, аланы башлары жабылып болууга керекди. Дагыда харбызланы бла хууанланы жерге тегюп сатарга жарамдыды.

Сатыучуну кылуунда эчки медицина китапчыгы, продукцияны кюрккүсуулуугуна шагатылык этген битеу документтери да бо-

Биринчиден, харбызланы бла хууанланы жарашдырмалыган жердеде сатарга арталды жарамгаган бирлге керекди. Алай тыгырыккада алагуа санитария жаны бла экспертиза да не хазна этилсин. Машиналанд чыккыган газда болган суула тахта кетегеле бек терк синтгендице. Ол а аланы ашаганды аны саулууну хата болмаса, бир торлю хайыр келтирик тоюлдо.

Сатыуну юсюндөн айтканда, бу иш жаландан ныюкнолда, токендеде неда жер-жерли администрацияла кеслери белгилеген жердеде бардырыкка боллуктуу, дейдице специалиствери. Тийишли жоруккага керге, аланы башлары жабылып болууга керекди. Дагыда харбызланы бла хууанланы жерге тегюп сатарга жарамдыды.

Сатыучуну кылуунда эчки медицина китапчыгы, продукцияны кюрккүсуулуугуна шагатылык этген битеу документтери да бо-